

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 77/2013-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť S. T., N., a R. P., M., zastúpených advokátkou Mgr. V. D., K., vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 2, čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1, čl. 8, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 5 písm. e) a čl. 6 Dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 50/2011 a jeho rozsudkom z 25. októbra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Silvie Tatárovej a Ruženy Pilníkovej o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. decembra 2012 doručená sťažnosť S. T., N., a R. P., M. (ďalej len „sťažovateľky“), zastúpených advokátkou Mgr. V. D., K., vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 2, čl. 19 ods. 2, čl. 46

ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1, čl. 8, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 5 písm. e) a čl. 6 Dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (ďalej len „dohovor o odstránení rasovej diskriminácie“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 50/2011 a jeho rozsudkom z 25. októbra 2012 (ďalej len „rozsudok krajského súdu z 24. októbra 2012“ alebo „napadnutý rozsudok“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľky sa žalobou doručenou Okresnému súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) domáhali voči spoločnosti Š., spol. s r. o., K., ako žalovanému určenia, že jeho konaním proti sťažovateľkám došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania, a sťažovateľky tým boli vystavené priamej diskriminácii.

Sťažovateľky videli porušenie zásady rovnakého zaobchádzania a diskrimináciu v tom, že v priebehu septembra 2005 požiadali o poskytnutie zamestnania v spoločnosti žalovaného a jeho zamestnanci im zamestnanie odmietli poskytnúť z dôvodu ich príslušnosti k rómskej etnickej menšine.

Sťažovateľky sa v petite svojej žaloby domáhali uloženia povinnosti žalovanému zaslať im ospravedlňujúci list a zároveň sa domáhali voči žalovanému náhrady nemajetkovej ujmy v sume po 200 000 Sk (6 638,78 €) každej.

Skutkový základ žaloby sťažovateľky vymedzili tak, že po prvotnom osobnom stretnutí so zamestnankyňou žalovaného na pracovisku v M. (kde zadali svoje osobné údaje a boli upozornené na potrebu predloženia zdravotného preukazu ako podmienky získania zamestnania) telefonicky kontaktovali pracovisko žalovaného v Humennom z dôvodu zistenia podrobností o zamestnaní a nástupe do zamestnania, kde im podľa ich tvrdenia na ich otázku pracovníčka uviedla, že Rómov nezamestnávajú. Následne, keď táto pracovníčka bola telefonicky kontaktovaná p. H. z O., na ktoré sa sťažovateľky obrátili o pomoc, v telefonickom hovore *«poskytla vysvetlenie, že do zamestnania neberú hocijaké Rómky, keďže sa jedná o prácu s potravinami. Konkrétne sa vyjadrila: „Neviem si predstaviť, že by*

špinavé Rómky pracovali s mäsom, v obchodoch centre, za sklenenou stenou“. Zamestnankyňa žalovaného ďalej uviedla, že takto postupuje na základe interného pokynu nezamestnávať Rómov, ktorý vydal jej nadriadený Ing. M. M... L. H. obratom kontaktoval štatutárneho zástupcu žalovaného, ktorý mu ale tvrdil, že interný pokyn nezamestnávať Rómov nevydal a že žalobkyne nezamestnali z dôvodu, že sa vyhrážali zamestnankyni zabitím...» Sťažovateľky tvrdili, že už pri prvotnom osobnom kontakte im bolo podozrivé, že nevyplňajú tzv. dotazník, ale mali len zadať svoje osobné údaje na čistý hárok papiera, pričom podľa nich ostatní nerómski uchádzači o zamestnanie vyplňovali dotazník.

Sťažovateľky z okolností zadania ich osobných údajov len na čistý hárok papiera v spojení s obsahom týchto telefonických hovorov vyvodili záver, že im žalovaný odmietol poskytnúť zamestnanie z dôvodu ich príslušnosti k rómskej etnickej menšine a následne už žalovaného nekontaktovali a nevybavovali si zdravotné preukazy ani ich žalovanému nepredkladali a pristúpili k podaniu antidiskriminačnej žaloby na okresnom súde.

Okresný súd rozsudkom č. k. 44 C 509/2005-407 z 10. decembra 2010 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu sťažovateľiek a na odvolanie sťažovateľiek krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľky vidia porušenie nimi označených článkov ústavy a dohovorov, resp. základných a iných práv v nich zakotvených v nesprávnych skutkových a právnych záveroch v napadnutom rozsudku krajského súdu a vo svojej argumentácii uviedli:

«K porušeniu práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv)...

rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý sa v dostatočnej miere nezaoberal ich argumentmi uvedenými v odvolaní, nie je dostatočne odôvodnené...

Podľa sťažovateľiek je v rozpore s právom na spravodlivý súdny proces, keď súd rozhodujúci o opravnom prostriedku pojme odôvodnenie svojho rozhodnutia stručne tým, že súhlasí s odôvodnením súdu prvého stupňa a odkáže naň. Podľa ustálenej judikatúry ESPLP môže byť odkaz na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa prípustný len za podmienky, že samotné rozhodnutie súdu nižšieho stupňa je možné považovať

za dostatočne odôvodnené... Sťažovateľky však o. i. svojím odvolaním napadli rozhodnutie súdu prvého stupňa aj ako nedostatočne odôvodnené a vytkli súdu hneď niekoľko nedostatkov týkajúcich sa odôvodnenia jeho rozhodnutia, čím sa však odvolací súd nedostatočne zaoberal...

Všeobecný súd sa v odôvodnení rozhodnutia nedostatočným spôsobom vysporiadal so skutočnosťami, ktoré vyplynuli z dokazovania, a ktoré mali vplyv na rozhodnutie vo veci, pričom nesprávne – ústavne nekonformným spôsobom, interpretoval vnútroštátne právne normy, konkrétne ust. § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona týkajúce sa presunu dôkazného bremena. V rámci vykonaného dokazovania odvolací súd neprihliadol na skutočnosti a dôkazy, ktoré predložili sťažovateľky v rámci konania, a ktoré mali význam pre rozhodnutie vo veci. Navyše dostatočne nevysvetlil, prečo pri svojom rozhodovaní neprihliadal na svedecké výpovede svedkov a svedkýň, ktoré navrhli vypočuť sťažovateľky a ktoré svedčili, že počuli, že dôvodom odmietnutia prijatia sťažovateľiek do zamestnania bol výlučne ich etnický pôvod. Odôvodnenie odvolacieho súdu, ktorý v tomto smere odkazuje na rozhodnutie súdu prvého stupňa je nepresvedčivé a neuspokojivé...

V namietanom prípade došlo postupom súdu k porušeniu princípu rovnosti zbraní vo vzťahu k sťažovateľkám. Sťažovateľky považujú rozhodnutie odvolacieho súdu za arbitrárne, nakoľko sa ich argumentáciou zaoberajú len v obmedzenom rozsahu, v ňom obsiahnuté odôvodnenia nie sú presvedčivé, v určitých smeroch postrádajúce aj akékoľvek zásady logiky...

K porušeniu práva na účinný prostriedok nápravy...

V danom prípade sa sťažovateľky v konaní pred všeobecnými súdmi domáhali ochrany pred diskrimináciou, ktorá patrí ku garantovaným ľudským právam. Slovenská republika jej v rámci konaní doposiaľ rozhodujúcich súdov neposkytla náležitú a účinnú právnu ochranu. Nedostatočnou implementáciou legislatívy a nesprávnou interpretáciou platných právnych predpisov konajúce súdy porušili právo sťažovateľky a nepriznali jej ochranu práv, ktorej sa v súdnom konaní domáhala. Navyše súdne konanie sa vedie od roku 2005, t. j. 7 rokov, odkedy došlo k diskriminačnému konaniu sťažovateľiek.

Právo na „účinný prostriedok nápravy“ bolo teda porušené, tým, že štát nezabezpečil efektívne zjednanie nápravy v občiansko-právnom konaní, ktoré sťažovateľky

za týmto účelom iniciovali a v rámci konania porušil ich právo na spravodlivé súdne konanie, spôsobom ako to je uvedené vyššie...

K porušeniu práva na súkromný život

Sťažovateľky ďalej namietajú, že vykonaným diskriminačným konaním, ktorému boli vystavené došlo k zásahu do ich práva na súkromný život...

Zásah vykonaný právnickou osobou spôsobil, že sťažovateľkám nebola sprostredkovaná práca, na ktorú spĺňali kvalifikačné a aj iné predpoklady, pričom ako dôvod im bol uvedený ich rómsky etnický pôvod. Toto konanie predstavuje poníženie sťažovateľiek a teda narušenie ich psychickej integrity. Znemožnilo im to v rámci pracovného procesu vytvárať si vzťahy s inými ľuďmi v zamestnaní. Podľa sťažovateľiek nesporne šlo o zásah do ich súkromného života...

K právu na ochranu pred diskrimináciou...

V konaní pred všeobecným súdom namietali porušenie zásady rovnakého zaobchádzania na základe ich etnického pôvodu.

Majú za to, že ich etnický pôvod mal vplyv aj na rozhodovanie vecí všeobecnými súdmi, ktoré skutkové okolnosti prípadu zľahčovali a pri svojom rozhodovaní dokonca neprihliadali ani na svedecké výpovede svedkov a svedkýň tiež rómskeho etnického, ktorých navrhli sťažovateľky. Všeobecné súdy ani po 7 rokoch nedospeli k záveru, že vo vzťahu k sťažovateľkám došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu ich etnicity, neuložili diskriminujúcemu subjektu žiadne sankcie, ktoré by boli dostatočne efektívne, primerané a odstrašujúce.

Incident, ktorý bol predmetom konania pred všeobecným súdom navyše nie je incidentom ojedinelým. Príslušníci a príslušníčky rómskej etnickej skupiny sa v rôznych oblastiach svojho života často stretávajú s prejavmi diskriminácie, okrem iného aj v prístupe k zamestnaniu. Je stále pomerne bežnou praxou, že ak sa osoby rómskej etnickej príslušnosti chcú zamestnať, aj napriek tomu, že spĺňajú predpoklady, sú odmietaní, len z dôvodu, že sú rómskej etnickej príslušnosti. Na druhej strane v našej spoločnosti prevládajú názory, že osoby rómskej etnickej príslušnosti, nemajú záujem o prácu, žijú len zo sociálnych dávok. Práve z uvedeného dôvodu, si konanie, ktorým dochádza k odmietnutiu zamestnať, resp. sprostredkovať zamestnanie u osôb, ktoré spĺňajú kvalifikačné a iné predpoklady na výkon práce len na základe ich etnického pôvodu, zaslúži v rámci

rozhodovacej praxe súdov značnú pozornosť. K dôslednejšej aplikácii antidiskriminačnej legislatívy bola Slovenská republika ostatne vyzvaná aj medzinárodnými inštitúciami, napr. Výborom OSN na odstránenie všetkých foriem rasovej diskriminácie, ktorý uvedené Slovenskej republike odporučil vo svojich Záverečných odporúčaniach. Sťažovateľky majú za to, že v rámci súdneho konania, ktoré iniciovali im nebola poskytnutá náležitá ochrana pred rasovou diskrimináciou...»

Sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd o ich sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné ľudské práva a slobody sťažovateľky v rade 1. a 2. podľa čl. 12 ods. 2, čl. 19 ods. 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ľudských práv a základných slobôd podľa článku 6 ods. 1, článku 8, článku 13 a článku 14 v spojitosti s čl. 6, 8 a 13 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd a článku 5 písm. e) a článku 6 Dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/50/2011 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 25. 10. 2012, sp. zn. 4Co/50/2011 sa zrušuje a vec vracia na Krajský súd v Košiciach na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach je povinný zaplatiť sťažovateľke v rade 1. a sťažovateľke v rade 2. finančné zadosťučinenie každej vo výške po 5 000 Eur (slovom: Päťtisíc Eur) v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu a nahradiť im a ich právnej zástupkyňi trovy konania a trovy právneho zastúpenia na Ústavnom súde SR v lehote do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľiek prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľiek podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako i práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné

a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietaný rozsudok krajského súdu.

Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľiek nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by posudzovaný rozsudok krajského súdu bol svojvoľný alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobený v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnený.

Ústavný súd zdôrazňuje svoju judikatúru, v rámci ktorej už vyslovil, že kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv a slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k porušeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07).

Sťažovateľky namietajú porušenie nimi označených základných a iných práv postupom a rozsudkom krajského súdu, ktorý je podľa nich založený na nesprávnych skutkových a právnych záveroch a nedostatočne odôvodnený. Sťažovateľky namietali vo svojom odvolaní nedostatočné odôvodnenie rozsudku okresného súdu a v nadväznosti

na to videli porušenie svojich práv v nedostatočnom odôvodnení namietaného rozsudku krajského súdu, ktorý si v celom rozsahu osvojil odôvodnenie prvostupňového súdu.

Okresný súd v odôvodnení svojho rozsudku podrobne zhrnul obsah všetkých vykonaných dôkazov a uviedol:

«Žalovaný sa mal podľa žalobkýň dopustiť diskriminácie na základe etnického pôvodu tým, že vystavil žalobkyne menej priaznivému zaobchádzaniu zo strany žalovaného dňa 12. 9. 2005, kedy sa žalobkyne pokúšali o získanie zamestnania, pričom ako dôvod mal žalovaný uviesť etnickú príslušnosť žalobkýň.

Z výsluchu svedkov, z výsluchu konateľa žalovanej spoločnosti súd zistil, že žalovaná spoločnosť nemala v rozhodnom období interným predpisom upravený postup prijímania uchádzačov o zamestnanie. Vykonaným dokazovaním má súd za preukázané i to, že žalovaný od každého uchádzača o prácu v Českej republike vyžadoval splnenie podmienok, ktoré si stanovil jeho obchodný partner v Českej republike, a to dovŕšenie veku 18 rokov (dôkazom čoho je občiansky preukaz) a platný zdravotný preukaz (nakoľko sa jedná o prácu s potravinami). Po splnení týchto podmienok a zaplatení registračného poplatku, žalovaný so záujemcami o zamestnanie uzatváral pracovné zmluvy alebo dohody o vykonaní práce, na základe čoho bol potom zamestnanec pridelený na konkrétnu prácu v niektorom zo závodov obchodného partnera v Českej republike. To je štandardný spôsob prijímania zamestnancov...

Žalovaný počas celého konania tvrdil, že jediným dôvodom, prečo nezabezpečil žalobkyňiam prácu, bola tá skutočnosť, že žalobkyne nespĺnili podmienky vyžadované obchodným partnerom v ČR, a to predloženie platného zdravotného preukazu a prestali so žalovaným komunikovať. Ako z vykonaného dokazovania vyplynulo, žalovaný od všetkých záujemcov o zamestnanie vyžadoval dovŕšenie veku 18 rokov a platný zdravotný preukaz. Taktiež samotné žalobkyne potvrdili, že nutnou podmienkou prijatia do zamestnania bolo predloženie platného zdravotného preukazu. Je nesporné, že žalobkyne zdravotný preukaz žalovanému nepredložili. Taktiež výsluchom žalobkýň mal súd preukázané, že žalobkyne si zdravotný preukaz ani nevybavili, ani si ho nezačali vybavovať a teda ho žalovanému nepredložili. Po prvom stretnutí s pani B. sa do kancelárie žalovaného viacej nedostavili.

Ku žalobkyňami namietanej skutočnosti, že ony i ďalšie záujemkyne svoje identifikačné údaje vypisovali len na čistý kancelársky papier a ostatní (nerómskeho pôvodu) vypisovali dotazník, čím mali byť žalobkyne vystavené menej priaznivému zaobchádzaniu zo strany žalovaného, žalovaný predložil súdu dôkazy označené ako Príloha č. 2 (na čl. 178-182), v ktorom sa nachádzajú listiny s osobnými identifikačnými údajmi ostatných uchádzačov o zamestnanie v rozhodujúcom období (august, september 2005) v danej prevádzke. Týmito listinami žalovaný preukázal tú skutočnosť, že aj ostatní záujemcovia o prácu zapisovali svoje identifikačné údaje žalovanému len na čistý hárok papiera, a teda že žalovaný vo vzťahu ku žalobkyňiam nepostupoval diskriminačne. Uzavretie pracovnoprávneho vzťahu medzi žalovaným a uchádzačmi o zamestnanie záviselo teda od splnenia iných podmienok ako mali na mysli žalobkyne (t. j. od dovŕšenia veku 18 rokov, platného zdravotného preukazu, objednávky obchodného partnera), a nie od toho, či zapísanie osobných identifikačných údajov boli vykonané do dotazníkov alebo na čistý hárok papiera. Samotné vypísanie údajov do dotazníka (ani osobnej karty) totiž nezakladá vznik pracovnoprávneho vzťahu a má len evidenčný resp. informatívny charakter. Taktiež z výsluchu konateľa žalovanej spoločnosti, svedkov pani B. a pani K. vyplynulo, že dotazníky sa u žalovaného nevypisujú, ale vypisujú sa osobné karty.

Výpoveďou samotnej žalobkyne v 1. rade na pojednávaní dňa 9. 6. 2006 mal súd preukázané, že žalovaný v 1. rade zamestnával Rómov, keď žalobkyňa v 1. rade uviedla: „Stretla som svoju bývalú spolužiačku zo školy, ktorá mi dala číslo na p. B. s tým, že sprostredkuje zamestnanie do Čiech. Moja známa mi povedala, že vie, že zamestnávajú ľudí a že berú aj Rómov“.

Na základe vyššie uvedených skutočností súd vyvodil záver, že žalovaný preukázal, že nevystavil žalobkyne za porovnateľných podmienok menej priaznivému zaobchádzaniu zo strany žalovaného. Žalovaný preukázal, že jediným dôvodom, prečo so žalobkyňami nedošlo k uzavretiu pracovnoprávneho vzťahu je skutočnosť, že žalobkyne nepredložili žalovanému zdravotný preukaz a prestali sa s nim kontaktovať. Keďže žalobkyne nepredložili žiadne iné dôkazy ohľadom menej priaznivého zaobchádzania zo strany žalovaného, okrem svojich dojmov, žalovaný súdu preukázal, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania. Žalovaný používal bežné pracovnoprávne postupy, ktoré si

žalobkyne vykladali ako nezákonný postup žalovaného voči ich osobám. Preto konanie žalovaného nemožno hodnotiť ako ich diskrimináciu.

Pokiaľ sa jedná o žalovaného, z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že žalovaný je právnickou osobou pôsobiacou v oblasti personálneho leasingu. Na svojich internetových stránkach sa žalovaný prezentuje ako pracovná agentúra, ktorá zamestnáva záujemcov o zamestnanie a tých potom poskytuje tretím osobám na vykonávanie práce. Žalovaný zamestná uchádzača, vedie jeho personálnu a mzdovú agendu. Medzi žalovaným a treťou osobou, ktorej je personálny leasing poskytovaný, je uzatváraná zmluva o poskytnutí služby a zamestnanci žalovaného vykonávajú prácu pre tretiu osobu na základe tejto zmluvy. Žalovaný pôsobí takto na trhu od roku 1993. Vzhľadom na dlhoročné pôsobenie na trhu možno predpokladať, že žalovaný disponuje dostatočným potenciálom po stránke kvalitatívnej i kvantitatívnej...»

Okresný súd sa ďalej v odôvodnení svojho rozsudku podrobne zaoberal skúmaním okolností a obsahu telefonických hovorov, na ktoré sťažovateľky v žalobe poukazujú, uviedol obsah výpovedí jednotlivých svedkov a tieto dôsledne porovnal a vyhodnotil vo všetkých vzájomných súvislostiach, pričom pri hodnotení obsahu výpovedí účastníkov a svedkov sa podrobne zameril na hodnotenie ich zhody a rozpornosti, a tým aj ich dôveryhodnosti. Okresný súd v odôvodnení svojho rozsudku podrobne poukázal na zistené rozpory vo výpovediach a uviedol:

«V danom prípade existujú voči sebe diametrálne odlišné tvrdenia žalobkýň a osôb, ktoré mali byť údajne prítomné pri telefonickom rozhovore žalobkýň so zamestnankyňou žalovaného pani K. resp. pri telefonickom rozhovore pani K. s p. H. na jednej strane a tvrdeniami zamestnankyne žalovaného p. K. na strane druhej, a to v súvislosti s údajným vyjadrením p. K., že „Nie, v žiadnom prípade Rómky nezamestnávame. Neviem si predstaviť, že by špinavé Rómky pracovali s mäsom v obchodnom centre za sklenenou stenou“. Preto súd porovnával výpovede žalobkýň a svedkov L. H., T. K. a D. A. a výpoveď žalovaného a jeho zamestnancov a hodnotil, ktoré z nich možno pokladať za hodnovernejšie. Na základe porovnania výpovedí uvedených osôb súd vyhodnotil výpoveď žalobkýň, L. H., T. K. a D. A. ako rozporuplné. Žalobkyne o podstatných skutočnostiach totiž vypovedali rozdielne...»

Vzhľadom na vyššie uvedené rozpory vo výpovediach súd zhodnotil výpovede žalobkýň a svedkov p. H. , p. K. a p. A. za menej hodnoverné...»

Okresný súd na záver uviedol, že „v danom prípade vykonal rozsiahle dokazovanie. Zhodnotil každý dôkaz jednotlivo i v súhrne a dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná. Má za to, že žalovaný preukázal, že v prípade žalobkýň neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania, preukázal, že v porovnateľnej situácii postupoval voči žalobkyniam štandardným spôsobom ako s inými záujemcami o zamestnanie a teda, že zo strany žalovaného nedošlo ku diskriminácii žalobkýň v zmysle ust. § 6 ods. 1 a nasl. antidiskriminačného zákona. Žalovaný preukázal, že jedinou skutočnosťou, pre ktorú so žalobkýňami nebol uzavretý pracovnoprávny vzťah, bolo nepredloženie zdravotného preukazu (keďže sa malo jednať o prácu s potravinami) a skutočnosť, že žalobkyne prestali so žalovanou spoločnosťou komunikovať. Pocit poníženia u žalobkýň je subjektívnou kategóriou, ktorú bez preukázania objektívnych skutočností nie je možné hodnotiť ako skutočnosť diskriminujúcou žalobkyne. Preto súd žalobu v časti určenia, že došlo k diskriminácii žalobkýň, zamietol.“

Krajský súd sa v namietanom rozsudku v plnom rozsahu stotožnil so závermi okresného súdu a uviedol:

„Je nepochybné, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav, vykonal dôkazy v konaní na návrh účastníkov sporu, riadil sa predchádzajúcim zrušujúcim uznesením odvolacieho súdu, v zmysle ktorého aj doplnil dokazovanie. Ani počas odvolacieho konania nedošlo k zmene, žalobkyne hodnotia svedecké výpovede a v podstate v odvolaní opakujú to, čo uviedli vo svojich výpovediach...

Prvostupňový súd v zmysle zrušujúceho uznesenia vykonal rozsiahle dokazovanie, ktoré aj náležité odôvodnil a preto ostáva odvolaciemu súdu len zdôrazniť, že súd sa zaoberal tvrdeniami žalobkýň... sa dôsledne vypořiadal s diametrálne odlišnými tvrdeniami žalobkýň a osôb, ktoré mali byť údajne prítomné pri telefonickom rozhovore žalobkýň so zamestnankyňou K. a jednoznačne a podrobne to rozobral vo svojom rozsudku na č. l. 23 a 24 spisu...

Žalovaný preukázal, že v prípade žalobkýň neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania a že v podobnej situácii postupoval voči žalobkyniam štandardným spôsobom ako s inými záujemcami o zamestnanie.

Z výsledkov vykonaného dokazovania nemožno mať pochybnosti, že jedinou skutočnosťou, pre ktorú so žalobkyniami nebol uzavretý pracovnoprávny vzťah, bolo nepredloženie zdravotného preukazu a odvolací súd považuje za potrebné prisvedčiť záverom súdu prvého stupňa, že pocit poníženia žalobkýň je subjektívnou kategóriou, ktorú bez preukázania objektívnych skutočností nie je možné hodnotiť ako skutočnosť diskriminácie žalobkýň.

Naviac z pohľadu odvolacieho súdu je potrebné poukázať na to, že hodnotenie dôkazov spadá do kompetencie súdu, ktorý vykonáva toto dokazovanie a pokiaľ tieto dôkazy nie sú relatívne namietané, čo ani neboli ani v odvolacom konaní, tak potom sa s nimi nemôže zaoberať ani prvostupňový súd ani súd odvolací. Ak súd prvého stupňa sa stotožnil s argumentáciou žalovaného, že jediným dôvodom prečo nezabezpečil žalobkyniam prácu bola tá skutočnosť, že žalobkyne nespĺnili podmienky vyžadované obchodným partnerom z ČR, a to predloženie platného zdravotného preukazu a prestali so žalovaným komunikovať aj napriek námietkam žalobkýň opak nepreukázali. Žalobkyne len tvrdili, že po telefonickom rozhovore a so zamestnankyňou žalovaného zaplatenie poplatku za vystavenie zdravotného preukazu podľa nich už nemalo zmysel a vzhľadom na skutočnosť, že boli žalobkyne v tom čase aj nezamestnané, predstavovalo by to zbytočné náklady. V tomto smere aj odvolací súd uzatvára, že žalobkyne nevyvinuli žiadne úsilie preto aby sa zamestnali.

Poukázali na svoju neschopnú finančnú situáciu, na telefonický rozhovor, z ktorého zistili údajne, že boli nezamestnané a zrejme nemali záujem vykonávať ďalšie úkony. Z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že skutočnosť, že obe sa krátko nato zamestnali v inej spoločnosti, nezakladá ešte dôvod pre okolnosť, že splnili všetky podmienky na to, aby sa zamestnali u žalovaného. Z týchto vyššie uvedených dôvodov odvolací súd v plnom rozsahu osvojil odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa a považoval ho ako vecne správny v zmysle ust. § 219 O. s. p. potvrdiť.“

Ústavný súd po preskúmaní namietaného rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu, s ktorým sa krajský súd tak vo výrokovej časti, ako i v časti

odôvodnenia v celom rozsahu stotožnil, dospel k záveru, že v súlade s uvedenou judikatúrou argumentácia sťažovateľiek nebola spôsobilá spochybniť ústavnú konformnosť záverov krajského súdu ani dostatočnosť jeho odôvodnenia.

Skutočnosť, že sťažovateľky sa s názorom krajského súdu nestotožňujú, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Ústavný súd preto nezistil možnosť porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozsudkom krajského súdu. Z týchto dôvodov bolo preto potrebné sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že ústavný súd nedospel k záveru o arbitrárnosti napadnutého rozsudku krajského súdu v spojitosti so sťažovateľkami vznesenou námietkou porušenia ich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo v súvislosti s námietkou arbitrárnosti tohto rozhodnutia dôjsť ani k porušeniu čl. 47 ods. 3 ústavy, a preto bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a práva podľa čl. 6 dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom bez ohľadu na to, že porušenie spôsobili osoby pri plnení ich úradných povinností.

Podľa čl. 6 dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie zmluvné štáty zabezpečia prostredníctvom príslušných vnútroštátnych súdov a iných štátnych orgánov všetkým osobám podliehajúcim ich jurisdikcii účinnú ochranu pred všetkými činmi rasovej diskriminácie, ktoré v rozpore s týmto dohovorom porušujú ich ľudské práva a základné slobody, ako aj právo žiadať na týchto súdoch spravodlivú a primeranú náhradu za akúkoľvek škodu, ktorú v dôsledku takej diskriminácie utrpeli.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že právo na účinný právny prostriedok nápravy (opravný prostriedok) sťažovateľkám odopreté nebolo. Krajský súd ako odvolacia inštancia sa odvolaním sťažovateľiek zaoberal v súlade s ustanoveniami relevantného právneho predpisu (§ 211 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov) a rozsudok okresného súdu, ako aj jeho postup preskúmal. Ústavný súd zdôrazňuje, že obsahom práva na účinný opravný prostriedok nie je automaticky nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal predstavám sťažovateľiek. Z uvedeného pohľadu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v tejto časti.

Uvedená argumentácia a záver platia aj vo vzťahu k námietke sťažovateľiek týkajúcej sa porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie, ktorý možno vnímať ako špeciálne ustanovenie (vo vzťahu k čl. 13 dohovoru) poskytujúce garanciu účinného prostriedku nápravy pre prípady porušenia práv v súvislosti s rasovou diskrimináciou (IV. ÚS 10/2010).

K namietanému porušeniu základného práva na súkromný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva na súkromie podľa čl. 8 dohovoru, ako aj čl. 5 písm. e) dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie.

Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

Podľa čl. 5 písm. e) dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie v súlade so základnými povinnosťami vyhlásenými v článku 2 tohto dohovoru sa zmluvné štáty zaväzujú, že zakážu a odstránia rasovú diskrimináciu vo všetkých jej formách a že zaručia právo každého na rovnosť pred zákonom bez rozlišovania podľa rasy, farby pleti, národnostného alebo etnického pôvodu, najmä potom pri používaní týchto práv:

e) hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, najmä:

I) práva na prácu, na slobodnú voľnu zamestnania, na spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky, na ochranu proti nezamestnanosti, na rovnaký plat za rovnakú prácu a na spravodlivú a uspokojivú odmenu za prácu,

II) práva zakladať odborové organizácie a stať sa ich členom,

III) práva na bývanie,

IV) práva na ochranu zdravia, liečebnú starostlivosť, sociálne zabezpečenie a sociálne služby,

V) práva na vzdelanie a školenie,

VI) práva na rovnakú účasť na kultúrnom dianí.

K namietanému porušeniu v tomto bode označených práv sťažovateľiek ústavný súd poznamenáva, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavno-procesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08).

Keďže ústavný súd sťažnosť v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozsudkom krajského súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie ďalšej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľky namietajú porušenie základných práv podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 8 dohovoru, ako aj čl. 5 písm. e) dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie, je len nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomného vzťahu medzi právami hmotno-právneho charakteru a ústavnoprocesnými princípmi z perspektívy ich možného porušenia (rovnako III. ÚS 316/2011).

Ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd sa pri aplikácii hmotnoprávnych ustanovení nedopustil protiústavnosti a jeho postup a rozsudok sú založené na ústavne konformnom výklade príslušných právnych predpisov. Ústavný súd preto odmieta podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 2 ústavy a k namietanému porušeniu čl. 14 dohovoru v spojení s čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 13 dohovoru

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom musí byť zabezpečené bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Ustanovenie čl. 12 ods. 2 ústavy má charakter ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Tieto ustanovenia ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak neboli porušené základné práva a slobody sťažovateľiek, nie je potrebné deklarovať ani porušenie týchto ustanovení ústavy (IV. ÚS 119/07).

Ústavný súd aj vo vzťahu k čl. 14 dohovoru poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorej vyplýva, že uvedený článok iba dopĺňa ostatné hmotnoprávne ustanovenia dohovoru a jeho protokolov. Tento článok však nemá vlastnú nezávislú existenciu, ale je účinný len vo vzťahu k právam a slobodám, ktoré sú zaručené ustanoveniami dohovoru (IV. ÚS 47/05).

Porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a porušenie zákazu diskriminácie zaručeného v čl. 14 dohovoru sťažovateľky odôvodňujú obdobnou argumentáciou ako namietané porušenie nimi označených základných a iných práv, ktorých porušenie však ústavný súd v postupe a rozsudku krajského súdu nezistil, a preto nemohol konštatovať ani porušenie zákazu

diskriminácie zaručeného čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru, a to z dôvodu absencie akejkol'vek spojitosti (príčinnej súvislosti) medzi namietaným porušením označených článkov ústavy a dohovoru a namietaným postupom a rozsudkom krajského súdu. Z tohto dôvodu je sťažnosť sťažovateľiek aj v tejto jej časti zjavne neopodstatnená (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

III.

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti okrem už uvedeného (časť II odôvodnenia tohto rozhodnutia) zistil aj ďalšie jej zákonné nedostatky.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania pred ústavným súdom sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

V sťažnosti je uvedené, že sťažovateľky sú zastúpené advokátkou Mgr. V. D., avšak k sťažnosti nebolo priložené splnomocnenie udelené sťažovateľkami tejto advokátke, v dôsledku čoho tiež neboli splnené zákonom predpísané náležitosti podanej sťažnosti a je daný dôvod na odmietnutie sťažnosti aj z uvedeného dôvodu.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľiek podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v celom rozsahu.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľiek na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2013